

Як написати мотиваційний лист для вступу: покрокова інструкція

Цього року вступники повинні написати мотиваційний лист для вступу. Він відіграватиме таку важливу, подекуди вирішальну роль під час вступної кампанії 2023. Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ підготував покрокову інструкцію.

Що таке мотиваційний лист?

Мотиваційний лист — це діловий документ, який пише та подає під час вступу абітурієнт. Перше враження про нього приймальна комісія складає саме за цим листом. Він двічі пов'язаний з мотивацією. По-перше, демонструє бажання людини навчатися саме певної професії та саме в цьому закладі вищої освіти. По-друге, має вмотивувати університет зарахувати саме цього абітурієнта як найкращого кандидата у студенти.

У закордонних університетах оцінювати мотиваційні листи — давня практика. В Україні ж лише третя вступна кампанія, коли діє така новація. Вона була введена із січня 2020 року Законом України [«Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»](#).

Чому це настільки важливо саме нині?

Оскільки замість результатів трьох тестів ЗНО будуть лише результати мультипредметного тесту, зросте кількість абітурієнтів з однаковим конкурсним балом. Ось тоді вирішальну роль відіграватиме мотиваційний лист.

На творчі спеціальності цього року мультипредметний тест не потрібен. Якщо ж успіхи у творчому конкурсі в абітурієнтів однакові, зважатимуть на мотиваційні листи.

Але найбільше він важитиме, якщо людина вступає на контракт: зараховуватимуть за одним лише мотиваційним листом. Утім, це лише на спеціальності, які не мають найбільшого попиту.

А на які саме спеціальності?

Доведеться скласти мультипредметний тест, якщо вас цікавить напрямок: філологія (окрім української та кримськотатарської мов), економіка, політологія, психологія, соціологія, журналістика, облік та оподаткування, фінанси та банківська справа, маркетинг, менеджмент, підприємництво, право, медичні спеціальності, туризм, готельно-ресторанна справа, публічне управління та адміністрування, міжнародні відносини, міжнародні економічні відносини, міжнародне право.

То залишаються лише технічні напрямки?

Ні. На контракт лише за мотиваційним листом можна вступати на, скажімо, такі цікаві спеціальності: біотехнології, ІТ, філософія, культурологія, дизайн інтер'єру, харчові технології, перукар-модельєр. Інші спеціальності та деталі [дивіться тут](#).

Коли подавати мотиваційний лист?

Одночасно з поданням документів.

Які вимоги до оформлення?

Обсяг 1,5–3 сторінки, документ Word, класичний для ділового стилю 14 кегль Times New Roman з 1,5 інтервалом. Текст варто розбити на абзаци.

Торік деякі університети вимагали електронний підпис або ж надсилати написаний, а не надрукований лист із підписом. Нині процедура має бути спрощеною: розглядають можливість подавати мотиваційні листи через систему ЄДЕБО.

Вимоги конкретного університету шукайте на відповідному сайті: за місяць до подання цих документів має бути оприлюднена вся інформація.

Завіряти чи ставити печатки у школі не треба.

Невеликий обсяг вимагає лаконічності: пишіть про найважливіше, щоб показати вашу зацікавленість та підготовчу роботу.

Що потрібно зробити ще до написання?

- Проаналізувати досягнення та особисті якості.
- Зібрати максимум інформації про університет та обрану спеціальність.

Перелічити відзнаки та нагороди?

Ні, цього замало. Є алгоритм, що дасть змогу нічого не пропустити.

1. Занотуйте інформацію з надлишком, тобто згадайте по роках усі шкільні успіхи, участь у позашкільному житті (гуртки, студії), в олімпіадах, фахових конкурсах, хобі. Важливий досвід роботи, якщо він є, досвід волонтерства, практики, участь у проєктах, майстер-класах, тренінгах.
2. Оберіть лише те, що має безпосередній стосунок до бажаної спеціальності.
3. Якщо цього мало, пошукайте опосередковані зв'язки. Скажімо, якщо у професії потрібні вольові якості та цілеспрямованість, можна вказати, що розвинули їх у спортивній школі. Хай участь в екологічній акції та обрана професія «психолог» — різні сфери діяльності, вкажіть: цей досвід спілкування з десятками людей розвинув ваші комунікаційні якості.
4. Вказуйте результат, а не процес. Якщо вісім років самостійно вчите іноземну мову, але все ще на рівні початківця, це не найкращим чином вас характеризує. Виняток: якщо практика розвинула певні якості. Не перемогли в конкурсі, але участь посилила стресостійкість, привчила працювати зі складними завданнями у стислі терміни.
5. Обов'язково підкресліть хороші академічні результати з предметів, які в пріоритеті для цієї освітньої програми. Якщо навіть вони не такі ідеальні, як хотілося, можна вказати, що ці науки викликали цікавість, легко давалися, спонукали глибше занурюватися в тему.
6. Не вигадуйте, не перебільшуйте. В ідеалі пишіть те, що можна довести (документами, навичками).
7. З лонг-ліста зробіть шорт-ліст: оберіть найвагоміше.

А що про себе писати?

- Запитайте у знайомих, які якості вас характеризують, на їхню думку.
- Почитайте професійний портрет спеціаліста, яким плануєте стати, посадові вимоги.
- Оберіть ті якості, котрі є в обох списках. Не пишіть загальних фраз. Краще написати дві риси, які проілюстровані прикладами, ніж низку прикметників.
- Обґрунтуйте, чому обрали саме цю професію (подивіться у зразках мотиваційних листів, які причини вказують інші абітурієнти). Будьте конкретними. «Хочу допомагати людям» значно гірше, ніж «Прагну так лікувати карієс у дітей, щоб вони не боялися стоматологів».

Що варто знати про університет?

Із сайту та статей почитайте про його наукову діяльність, відомих випускників, фірми, де вони працюють, про місію та девіз університету, студентське життя. Плюсом буде довести, що ваші цінності збігаються з цінностями обраного вишу, що ви усвідомлюєте його особливості. «Родзинкою» буде фраза про те, що хочете брати участь у певних регулярних заходах (конкурси, конференції).

Чи лист має нагадувати есе?

Ні, це різновид ділової кореспонденції, яка має офіційно-діловий стиль.

І чим же він відрізняється від власного висловлювання?

Тут неприпустимі емоції, образність, ліричні відступи, літературні приклади.

Це ніби учнівське резюме?

Інколи так його називають, але неправильно наводити в мотиваційному листі перелік досягнень без пояснень. Не можна писати про себе в третій особі, немов у характеристиці. Оцінювати будуть оригінальність мислення, власне бачення автора, а не лише його досвід.

Найгірша помилка: як мотиваційний лист подавати реферат про спеціальність.

Мотиваційний лист треба писати один чи для кожного університету?

Якщо на бюджет подаєте заяви до 5 університетів (це максимум), то стільки ж має бути листів. На контракт — до 20. Якщо лист писати без конкретики, він вже програв. Якщо ж вона є, іншому вишу не згодиться.

Плагіат, скопійовані взірці з інтернету — це компромат проти себе, з яким не варто розраховувати на вступ.

Якою має бути структура?

1. «Шапка» у правому верхньому куті листа. Це дані про особу, до якої адресовано лист (прізвище, ім'я, по батькові (ПБ), посада, назва університету), та про того, хто пише лист (ПБ, адреса, імейл, номер телефону). Дізнайтеся в приймальній комісії, кому адресувати лист: ректору, декану, голові приймальної комісії.
2. Вступ, який починається з особистого звертання в шанобливій формі. У цьому абзаці треба пояснити, з якою метою звертаєтеся і чого прагнете.
3. Основна частина. Найбільша, у якій послідовно, аргументовано та лаконічно розкриваєте низку питань. Чому зацікавилися спеціальністю, як дізналися про виш, чому хочете навчатися саме в ньому, чому університет має обрати саме вас, якими бачите перспективи, професійне життя після завершення навчання.
4. Підсумки: два-три речення, де абітурієнт підтверджує, що готовий до старанного навчання та впевнений у правильному виборі.

Що приверне увагу до вашого тексту?

- Оригінальні висновки, думки.
- Цікава історія (дуже стисло). Наприклад, не варто писати, що хочете стати маркетологом як сусідка. Але можна вказати, якщо вирішили бути лікарем у дитинстві, коли медики врятували життя бабусі.
- Якщо ви триматимете у фокусі не свої інтереси, а університету. «Планую стати адвокатом, бо в них нормальна зарплата» — лише про вас. «Мій успішний стартап доводить підприємницькі здібності, які я зможу розвинути під час навчання найбільш ефективно саме у вашому університеті, а потім стати хорошим фахівцем» — про мету вишу.

Що варто зробити після написання листа?

1. Перечитати його вголос: так легше помітити помилки та збій у послідовності викладання.
2. Дати почитати комусь: не лише на предмет помилок, а й перевірити, чи все зрозуміло, чи одна думка витікає з іншої.
3. Попросити переказати — це те, що запам'ятає про вас приймальна комісія у сухому залишку.

Які стилістичні вимоги до мотиваційного листа?

- Послідовність та аргументованість викладу — це головне.
- Під кожен тему відводьте не більш ніж абзац.
- Не треба писати довгими реченнями.
- Неприпустимі жаргонні слова (вони зводять враження нанівець), орфографічні, граматичні та пунктуаційні помилки.

Які критерії оцінювання?

Їх кожен університет розробляє окремо та повідомляє на сайті напередодні вступної кампанії.

А де вже зараз дізнатися більше?

Низка закладів вищої освіти проводять майстер-класи, вебінари про те, як написати мотиваційний лист. Скажімо, Львівський національний університет ім. Франка, Дніпровський національний університет, Полтавський університет економіки та торгівлі, Хмельницький університет управління та права, НТУ «Дніпровська політехніка», Український католицький університет та інші. На них можна дізнатися про вимоги в конкретному виші.